

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravištvu „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopiše do odpovedi. — Udje „Katal“, tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvu: Koroška cesta šte. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petstvarice za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Ne zapre reklamacije se poštnine preste.

Štajercijancem družabni bojkot!

Štajerčeva nesramnost je na vrhuncu. Ne samo, da je že dolgo časa hujškal zoper slovensko slavnost v Ptuj, celo tako je že brezstiden, da v zadnji številki zavrača celo krivdo za tolovajske nemške napade na Slovence, ki so bili opljuvani in tepeni. S tem hoče krivdo odvaliti od tistih trgovcev in obrtnikov, kojih uslužbenci so pretepali Slovence, in nerazsodno med kmečkimi vrstami zapeljati, da svoj denar zopet nosijo tistim, ki imajo za Slovence samo psovke in korbač. Toda ta premetena nakana se ne bode več posrečila! Naši kmetje, slovduske žene in vrla naša dekleta so spoznali svoje „prijatelje“ po nemškutarskih prodajalnah in gostilnah, in bodo storili to, kar jim velewa „narodna čast in kmečki ponos“. Toda ne samo tistim kramarjem in šnopsarjem, ki stoje za listom, velja naš odpor, ampak naš boj bodi naperjen pred vsem proti listu samemu. Že več nego preveč časa je Štajerc pokvarjal naše ljudstvo. Pri svojih vernih bralcih — in teh je žalibog veliko — je izpodkopaval temelje prave krščanske vere, spoštovanje do duhovnikov in smisel za čednosti. Zamoril je pri svojih pristaših vsak čut za narodno mišljenje in delovanje, in tako si je po naši domovini vzgojil izdajalsko četo, ki po janičarsko napada tiste svoje rojake, ki ljubijo svoj materinski jezik in se bojujejo za njegove pravice. Ta list, ki dela našemu narodu toliko škode in sramota, mora izginiti iz naše rodne zemlje. Vsa značajna Slovence kličemo na boj proti njemu. Zadržajte ga, kjerkoli ga najdete, kot najškodljivejši mrčes! Ne prestopajte praga tiste trgovine, kjer se ponuja Štajerc! Ne zahajajte v gostilne, kjer je na razpolago! Ne občujte z bralci in pristaši Štajerčevimi! Ne imejte z njimi prijateljstva, temveč s studom jim obrnite hrbet! Takim ljudem ne prijateljske roke, temveč družabni bojkot! To zahteva slovenska značajnost!

Veliko mladeniško zborovanje v Poljčanah.

Mladeniško gibanje na Štajerskem od dne do dne razširja svoje meje, ki bodo kmalu islovetne z mejami slovenskega štajerskega ozemlja. Z nevzdržno silo gre naprej, in če se bo premikalo po tistih potih in s tisto naglostjo kakor v letošnjem

poletju, ne bo na Štajerskem kmalu več kraja, in naj si bo še v takem zakotju, kjer bi ne bilo navdušenih in delavnih članov naše krščanske slovenske mladeniške organizacije.

Naša mladeniška armada se je, zadnjo nedeljo pomnožila z mnogobrojnimi novimi svežimi vrstami. Obhajali smo namreč v Poljčanah velik mladeniški shod za slovenjebistriško in konjsko dekanijo. V cerkvi je navzočo mladino nagovoril studeniški g. župnik Jože Cede, ki je s prepričevalnimi in navduševalnimi besedami priporočal živo vero in čednostno življenje, ter je stavil mladini za vzgled mlada leta sv. očeta Pija X. Po cerkveni slovesnosti je velika množica mladeničev in mož v dolgem sprevodu s slovensko zastavo in makolsko godbo na čelu korakala na zborovalni prostor.

Gostilna gospoda Gajšeka je bila za to priliko z zelenjem, in zastavami prav lepo okinčana. Posebno okusno ozaljšan je bil vrt, kjer se je ob 12. uri popoldne začelo zborovanje. V imenu pripravljalnega odbora pozdravi s srčnimi besedami mladeniče Cvahte iz Slovenske Bistrice tako mnogoštevilno navzoče tovariše in druge moške ter priporoča za predsednika gospoda prof. dr. Hohnjeca, kar se je sprejelo z gromovitimi živio-klici.

Dr. Hohnjec govori o S. K. S. Z. Razlaga njen namen in pota, po katerih hoče doseči svoje visoke cilje ter tudi omenja nasprotnike, ki jo bodisi iz nevednosti bodisi iz strankarskih političnih nagibov napadajo ter skušajo ovirati njeno plodno delovanje. Nato določa pravce za mladeniško organizacijo. Ta sta pred vsem krščansko svetovno pripravljanje, katero je merodajno za naše mišljenje in delovanje in katero hočemo ohraniti in obraniti sebi in celemu narodu, in slovenska narodna ideja, kateri moramo služiti ne samo v besedi, ampak posebno v dejanju. Prilika za tako dejanje imamo dovolj, posebno v zadnjem času, ko je kršenje naših narodnih pravic vedno hujše in se vedno drzneje pojavljajo siloviti napadi na Slovence in njihovo posest, kar spričujejo žalostni dogodki v Ptuj, Mariboru in Celju.

Nato nastopi burno pozdravljen Fr. Žebot ter spregovori o ciljih Zveze slovenskih mladeničev. Navdušenost, ki je zvenela iz njegovih besed, je našla glasno odmev pri njegovih stanovskih tovariših, ki si gotovo bodo zapomnili nasvete, ki jim jih je dal. Priporočak jim je zvestoba do vere, do naroda in do kmečkega stanu, izobrazbo, in sicer

splošno, politično in gospodarsko, in naposled delavnost za vzvišene cilje. Ne plašimo se truda in žrtve, če hočemo kaj doseči sebi v prid in narodu v blagor.

Za predsednikom Z. S. M. je nastopila cela vrsta navdušenih mladeničev. Govorili so: Jožef Cvahte iz Slovenske Bistrice, Simon Javernik iz Laporja, Jože Mlakar iz Makol, Karol Dobnik s Sladke gore, Jože Brglez iz Makol, Strmšek od Sv. Jerneja, Anton Pučnik iz Prihove, Miha Gobec s Sladke gore, Simon Kitek iz Studenic, Franc Kovarčič iz Makol, Martin Dušej s Tinj, Mart. Strnad s Sladke gore, Franc Selih iz Konjic, potem tudi zastopnik slovenskega dijaštva.

Gospodar in gostilničar Gajšek prebere pismo državnega poslanca Pišeka, ki se opravičuje s posli na Dunaju in kliče mladeničem, naj vedno ostanejo zvesti svojim prelepim idealom; nato pokaže na napredek Slovencev tekom zadnjih 40 let in vspodbuja mladeniče, naj ta napredek pomnožijo in razširijo.

Gospod kaplan Sagaj iz Laporja posebno priporoča mladeničem prijateljsko občevanje in vzajemnost; če Mladeniška zveza kje priredi kako veselico ali podučno predavanje, naj bi mladeniči iz sosednih krajev posekali take prireditve.

Kmet Jurij Vipotnik s Sladke gore pozdravi kot zaupnik Kmečke zveze z navdušenimi besedami mlade pristaše v našem pravičnem boju.

Gospod kaplan Kramaršič iz Makol kliče na pogumno in vztrajno delo, da bo kmalu organizirana cela Dravinjska dolina.

Spregovorijo še enkrat Žebot, ki z ozirom na grde nemškutarske izgrede proti Slovincem v Ptuj, Mariboru in drugod priporoča dosledno izvajanje gesla: Svoji k svojim, in Cvahte, ki izreka zahvalo za današnje prelepe prireditve.

Dr. Hohnjec se spominja letošnjega papeževga in cesarjevega jubileja; nato se zborovanje zaključuje z navdušenimi živio-klici na papeža in na cesarja.

Politični ogled.

— Deželni zbor. Poslanec Roškar je dne 15. t. m. s tovariši stavil sledeči nujni predlog: Visoki deželni zbor! Tekom tega leta je trpelo ljud-

PODLISTEK.

Pesem „Kmečke zveze“.

Zložil Anton Kovačič.

Prišel na dan je velikan,
vzdiguje ves se kmečki stan,
zdaj v stiski svoji ta orjak
ponosno vzdiga glas krepak,
se druži v Kmečki zvezi.

Pravič dovolj ima graščak,
pravič zahteva si težak,
pravice svoje hoče kmet;
dobil si bo čez dolgo let
pravice v Kmečki zvezi.

Ko mu graščak vzel ves je up:
„Uboga gmajna, vkup, le vkup!
Ne bomo več vam služili.“
Pogumno so se združili
v veliko Kmečko zvezo.

Ne bo več suženj kmečki rod,
sam hoče biti svoj gospod;
za svoje žulje, svojo kri
si tudi on pravice želi,
zahteva v Kmečki zvezi.

Naj v jezi vije se sovrage
in ruje zoper nas neblag,
že naj rohni, le naj grozi, —

nikogar kmet se ne boji,
močan je v Kmečki zvezi.

V tej složni zvezi je pomoč,
neznagana v njej naša moč.
Ko se za blagor kmečki gre,
vse kmečke sezite roke,
vsi kmetje v Kmečko zvezo.

Sami si lajšajmo gorje,
v ljubezni delaj vsak za vse,
vsi delajmo za enega;
nezvestega nobenega!
Vsi bratje v Kmečki zvezi.

Ta zveza naša naj zares
mogočna bode srčna vez
brez vseh nezdod, brez vseh prevar;
naj se ne zruši več nikdar!
Bog čuvaj Kmečko zvezo!

O suženjstvu pri Rimljanih.

(Predaval na Vurbergu Al. Kokelj.)

Liberalci in socialisti dostikrat v nebo povzdigujejo omiko in oliko starih Rimljanov in Grkov, o krščanstvu pa se jako zaničljivo izražajo, kakor da bi za omiko ne bilo ničesar storilo. Toda ti gospodje ravno narobe sodijo. Če bi ne bilo krščanstva, bi marsikateri izmed njih še danes bil privezan kot pes za čuvalja pri hiši kakega bogatina ali mogočnega.

O, tista omika starih narodov ni tako svetla kot jo slikajo nasprotniki krščanstva! Kdo je bil

tiste omike deležen? Bogatini in mogočnejši; ljudstvo o njej največkrat ni nič vedelo. Sploh pa ljudstva v tem pomenu kot pri nas pri starih narodih ni bilo. Ljudje so bili ločeni v svobodne in sužnje. Prvi so bili mogočni, bogati ter so imeli vse pravice in oblasti; sužnji, katerih niti za ljudi niso imeli, so bili brez premoženja in pravic. — Oglejmo si položaj sužnjev pri Rimljanih!

Svobodni rimski državljani so se brigali jedino za državna opravila, za vojsko in za zabavo; domača dela, dela na polju, v rudokopih itd. so opravljali le sužnji. Premoženje posameznikov so sploh cenili po številu sužnjev. Kdor ni imel nobenega sužnja, njega so imeli za reveža; kdor je imel tri, bi se po naše že lahko imenoval kočar. Kdor je hotel za malo boljšega veljati, je moral imeti najmanj 10 sužnjev. Veliki bogatini so jih imeli na tisoče, n. pr. Kras, ki je bil tudi velik stiskovec, je imel samih tesarjev 500. Hermet je imel 1250 sužnjev, Hromacij 1400, Ovid v Galiji 5000 in bogati Skaver 8000. Ob Kristusovem času je bilo v samem Rimu okrog jednaga milijona sužnjev.

Sužnji so bili brez pravic. Gospodarji so jih imeli za živo orodje, ne pa za ljudi, saj piše pisatelj Varron: „Trojno orodje se potrebuje, da posestvo prinaša dobiček: prvo je nemo, plug; drugo daje od sebe nerazločne glasove, vol, konj; tretje govori, to je suženj.“

In Aristotel, slavni grški modrijan, pravi: „Suženj ni nič drugega kot živo orodje; kakor visoko stoji bogovi nad človekom, tako visoko stoji gospodar nad svojim sužnjem.“

Da Rimljani sužnje niso imeli za ljudi, nam dokazuje tudi to, ker so še koncem prvega stole-

stvo okrajev Maribor, Slov. Bistrica in St. Lenart v Slov. gor., kakor tudi skoro celega Spodnjega Štajerja radi poplavl, toče in suše toliko škode, da bo beda neizogibna, ako ne dobi ljudstvo dovolj pomoči od dežele in države. V pomladi je povzročil dež na mnogih krajih, posebno v Pesniški dolini, velike poplave na travnikih. Vsled obilnega deža, ki je trajal skoro cel mesec, so postali po več mestih novi nasadi vinogradov, dobro oskrbovani sadovnjaki, njive in druge kulture za več let nerodovitni. Več hiš je bilo popolnoma porušeni. Tekom poletja in jeseni nas je obiskala večkrat toča, ki je posebno v vinogradih in njivah uničila težko pričakovano sadje. Radi suše je stavil predlog celi klub skupno. Da je tudi sočivje, koruza itd. mnogo škode trpelo, pač ni treba posebej omenjati. Komisijske poizvedbe bodo dognale, kako velikanska je skupna škoda. Brez primerne pomoči ni mogoče, da se ohrani črez zimo, sedanje stanje živine in se bo morala živina klati, kar to silno škodovalo ne le poljedelstvu temveč tudi narodnemu gospodarstvu. Da se beda ublaži in kolikor mogoče zabrani, je podpore nujno potreba, zato stavijo podpisani sledeči predlog: Visoki deželni zbor skleni, da se ljudstvu, ki je zašlo v bedo, iz sodnih okrajev Maribor, Slov. Bistrica in St. Lenart v Slov. gor., podeli iz deželnih sredstev zdatna podpora. Gradec, 15. septembra 1908. Roškar in tovariši.

— **Katoliški shodi.** Na Nemškem so se letos katoličani sešli v Düsseldorfu. To je petinpetdeseti shod nemških katoličanov. 560 društev je poslalo poleg zastav 48.000 (48 tisoč) zborovalcev. V izprevidu je korakalo med udeleženci 67 godb z 100 godci. Zborovalo se je v 30 dvoranah. V slavnostnem šatoru je zborovalo 12 tisoč oseb naenkrat, torej samo tu jih je bilo več kot na slovenskem katoliškem shodu, in sicer pet tisoč več. Vseh zborovalcev je pa bilo ravno sedemkrat več kot pri nas leta 1906. To je navdušenje, to je gorečnost, to je prepričanje o veri Kristusovi, to je pa dalje tudi dokaz, da imamo se na tisoče ljudi, ki se ne sramuje javno izpovedati vere v Kristusove nauke in njegova npravstvena načela. Govorilo se je o blagoslovu katoličanstva, o katoličanstvu in sodobnih zmotah o veri (ali modernizmu), o delavstvu in drugo. — Velikasten shod se je vršil tudi v Pragi na Češkem. Češki katoličani so se v četrti zbrali, da se pogovore, kako se bodo borili proti močni organizaciji soc. demokracije in liberalcev. Nad 10 tisoč udeležencev je prišlo na zborovanje. Razpravljalo se je o društvenem delovanju čeških katoličanov, o razvoju in stanju čeških organizacij, o stavkah, plačah in kartelih (zvezah velikih podjetnikov), o poljedelskem vprašanju, o katoličanstvu in izobrazbi žena, o krščanski šoli, o tisku o krščanski ljubezni, o razmerju cerkve in države in tako dalje. — Posebna slovesnost se je vršila minole dni v Londonu. Sklicali so shod v proslavo sv. Rešnjega Telesa. Dosedaj so taki shodi ali kongresi zborovali v katoliških mestih, letos pa v mestu, ki je po večini protestantsko. Veliki angleški časopis „Times“ se norčuje iz takozvane „protestantske alijance“ (zveze), ki si je pri ministru za notranje zadeve prizadajala vse mogoče, da bi prepovedal kongres, pa je bilo vse zamanj. List dalje povdarja, da ima kongres izključno verski namen, ne pa političnega. Kongres je priča veseljnosti katoliške cerkve. „Mi protestantje (ljudje Lutrove vere) — pravi isti časnik — nimamo nič proti kongresu, nasprotno, veselji nas, da nas je papež počastil s posebnim odposlancem.“ — V sredo, to je 9. t. m., so otvorili shod. Udeležba je bila tako ogromna, da je še ne pomnijo. Nadškofov je bilo 14, dalje 70 škofov in 1200 duhovnikov. Pri otvoritvi v westminstrski katedrali (velikastni stolni cerkvi) je bilo na

vzočih 12.000 oseb. V četrtek popoldne se je otvorila razstava krusnih predmetov, ki so jih katoliške angleške žene namenile sv. početu Piju X. za jubilej. Razstava vsebuje 3000 mašnih oblačil, 300 karihov, 170 misalov (mašnih knjig, pisanih v latinskem jeziku). Zvečer se je vršil prvi slavnostni shod, katerega se je udeležilo 15 tisoč oseb. — Ob velikanski udeležbi se je otvoril katoliški shod čeških Nemcev v Rumburgu. Dan pred zborovanjem je bilo navzočih 100 društev z zastavami in godljami, 3000 mož in 2300 žena. Nagajati so hoteli socijalni demokraciji in nemški „naprednjaki“. Lepo je govoril na ka. ol. škem shodu P. grof Gajen o „Bonifacijevem društvu in katoliškem gibanju“. Popoldne so šli udeleženci. 8000 mož in žena z 12 godbami in 23 zastavami — v slavnostnem obhodu k bližnji cerkvi sv. Janeza. Tjer je na prostem govoril P. Kolb. Nabralo so je do 15.000 ljudi. Vsenemce in socijalne demokrate silno jezi, da je udeležba tako velika, mislili so, da je vsa severna Češka v njihovem taboru, pa so se zelo zmotili. — V Budimpešti je bil minole dni 8. katoliški shod. Pri otvoritvi je govoril Josip Maylat. Euharistične procesije se je udeležilo 20.000 oseb, med njimi skoraj vsi škofje, minister na kraljevem dvoru grof Aladar Zichy, njegov oče, voditelji ogrske ljudske stranke itd. Socijalni demokracije, ki so priredili protishod, so procesijo čakali v Andassyjevi ulici in jo metali na udeležence kamenje in blato. Polica in konjenstvo je moralo potegniti sablje in mahati po rdečih buticah, da je napravilo red. Zaprli so 50 oseb. Red se je kmalu napravil, makar je velikanska procesija nemoteno se pomikala naprej. Na svojem shodu so socialisti tožili o napredku katoličanov.

Mala politična naznanila.

Dne 17. septembra: V Berlinu se je danes otvorila interparlamentarna konferenca. — Črnogorska skupščina je sklicana na 31. oktobra. — Kotarski Srbi nameravajo ustanoviti Avstriji prijazno srbsko stranko, ki se bo nazvala srbska demokratska stranka.

Dne 18. septembra: Razmerje med Turčijo in Bolgarijo je zelo napeto. Bolgarija zbira ob turško-bolgarski meji svoje čete. — Belgrški list „Politika“ pozivlja Bosance, naj ustavo od Avstrije izsilijo z vstajo. — Na koleri je zbolelo dosedaj v Petersburgu na Ruskem 12073 oseb, 365 pa jih je umrlo. — Glasom vesti iz Teherana razglasi šah v par dneh novi volilni red in skliče potem parlament.

Dne 19. septembra: Včeraj se je vršila ministrska konferenca, ki se je bavila s pokojniško-zavarovalnimi zavodi za osebno uradništvo in volilno reformo za češki deželni zbor. — Srbi izvolijo danes patriarha. — Turški paša Sulejman je pobegnil iz Plevlje mimo Zagreba in Ljubljane v Trst, odtod pa v Solun. Proti Sulejmanu so, se uprli lastni vojaki.

Dne 20. septembra: Kolera se v Rusiji strahovito širi. — Ruski ministrski svet je odločil, da ženske odslej k predavanjem na ruskih vseučiliščih ne bodo več pripuščene. — Za srbskega patriarha je bil izvoljen škof Sevič, ki je pa izjavil, da izvolitve ne sprejme. Sklenilo se je, da bo zopetna volitev patriarha dne 22. t. m.

Dne 21. septembra: Delegacije so sklicane na četrtek 8. oktobra v Budimpešto. — Cesar je sprejel včeraj ogrskega notranjega ministra Andrašja v daljši avdijenci.

Dne 22. septembra: Ogrski državni zbor se je danes zopet sestel. Poslanci so prišli v zelo velikem številu. — Pri današnjih volitvah je bil izvoljen za srbskega patriarha škof Bogdanovič. — Zunanji minister Aehrenthal se je odpeljal danes v Budimpešto.

žie ali vrvice, na kojih koncu so bile male železne verige. Tudi so jih prestavljali iz boljše v slabšo službo, iz mesta na deželo. Če je kak suženj ušel in so ga nazaj dobili, so mu na rokah ali na čelu vrgali znamenje z žarečim železom, okrog vratu pa je dobil kot pes železen obroček, na katerem je bilo zapisano, čegav je. (To so radi tega storili, da so ga mogli dati pravemu gospodarju nazaj, če bi bil zopet ušel.

Ce je bil gospodar umorjen, a morilec niso dobili, ali če so ga dobili, pa se je pokazalo, da sužnji gospodarja niso zadosti varovali, tedaj so bili vsi na križ pribiti. (To se je bilo zgodilo še pod cesarjem Neronom, ki je dal umoriti tudi sv. Petra in Pavla. Takratni rimski župan Pedanij Sekund je hudo jezil nekega sužnja. Razdražen suženj je planil nanj in ga je umoril. Vsled tega so bili vsi njegovi sužnji, katerih je bilo štiri sto, brez usmiljenja na križ pribiti. Kaj ne, to je lepa omika, nedolžne ljudi pribijati na križ.

Ako so bili gospodarji jezni, slabe volje, pijani, žmerni itd., tedaj gorje sužnjem! Za vsako malo stvar so jih suvali, bodli z bodali, mučili, bičali in križali. Rimljan Vedij Polion, prijatelj cesarja Avgusta, je zapovedal nepokorna sužnje pometati v ribnik, da so jih ribe požrle. Pretor Domician je dal sužnja križati, ker je divjo svinjo prenelag umoril. Cesar Avgust je dal nekoga na jamboro ali jadernik pribiti itd. Če so taki gospodje tako grdo ravnali s svojimi sužnji, kako so delali še le nižji ljudje! Pač ubogi trpi!

Somišljeniki! Somišljenice!
Zahtevajte v vseh prodajalnah in tobakarnah vzglavice „Slovenske krščanske socialne zveze“. V korist obmejnim slovincem!

Razne novice.

* **Duhovniške spremembe.** Prestavljen je iz samostana v Ptuj p. Mansuet Zehrer v Gradec, na njegovo mesto pa pride p. Alojzij Sedivy.

* **Odborova seja S. K. S. Z.** bo prihodnji četrtek dne 1. oktobra ob 5. uri popoldne v uredništvu Slovenskega Gospodarja.

* **Mladina mladini!** Mladeniškemu shodu v Poljčanah se je poslal sledeči brzojav: Bratske pozdrave vam pošiljamo, vrli mladeniči. V srcih slovenskih klje zlato upanje, da nam zasije zarja lepših dni. — Mariborski dijaki.

* **Zaupniki S. K. S. Z.** v Mariboru so izdali to-le izjavo: Zaupniki Slovenske kmečke zveze zbrani dne 17. t. m. v Mariboru se načeloma izjavljajo za splošno, enako in tajno volilno pravico za deželne zore ter se pri vsaki drugi obliki deželnozborske volilne reforme tem odločneje izrekajo proti temu, da bi se povodom taiste ustvarile nove predprave kateremu stanu, celim slojem prebivalstva ali celo političnim strankam ter osobito zahtevajo, da kmečko in delavsko prebivalstvo dobi v deželnem zboru svojemu številu in svoji socialni važnosti primerno zastopstvo. V narodnem oziru zahtevajo, da se pri volilni reformi meri Slovenec z istim merilom kot Nemcem ter protestirajo proti temu, da bi se spodnjestajerskim nemškim manjšinam dajalo večještevilo zastopstvo kakor jim gre po pravici.

* **Mohorjani!** Darujte letos pri dobroti družbinih knjig S. K. S. Z. v Mariboru za obmejne Slovence!

* **Umrli** je v Dragi pri Moščenici v Istri dne 15. septembra dvorni svetnik in upokojen deželni nadzornik gospod Josip Šuman, star 74 let. Pokojnik je naš rojak, doma od Sv. Ane na Kremsbergu. Slovel je kot dober poznavalec slovenskega jezika in kot izvrsten vzgojevalec. V politiko je le malo posegal, vendar je bil zvest naš pristaš. Pokojnik je bil tast voditelja Slovenske ljudske stranke in predsednika Slovenskega kluba g. dr. Ivana Sušteršiča. V imenu Slovenskega kluba je izrekel klubov podpredsednik dr. Korošec g. dr. Sušteršiču globoko sožalje. Pokojniku blag spomin.

* **Odprava retour-kart.** Sliši se, da misli železnična uprava odpraviti retour-vozne listke.

* **Demonstracije v Ljubljani.** Pod vtišom dogodkov v Ptuj, kjer so Nemci napadli mirne, nič hudega sluteče udeležence skupščine sv. Cirila in Metoda, se je vršil v petek večer v Ljubljani v dvorani „Mestnega doma“ mnogoštevilno obiskani protestni shod. Govorilo je več govornikov. Dr. Triller se spominja dogodkov v Ptuj, ki se ne morejo drugače imenovati nego tolovajstva. Nemci in nemurji so prihiteli iz vseh krajev Spod. Štajerja, da napadejo Slovence. Odločilni faktorji niso storili ničesar v obrambo Slovencev. Dr. Oražen opozarja, da naj ljudstvo ne uprizarja škandalov, ampak da naj odgovori na te napade na gospodarskem polju. Dr. Korajj pozivlje, naj se masčevanje Slovencev pokaže jhtri na trgu. Komaj je množica zapustila „Mestni dom“, že so se začele demonstracije. Ljudje so drveli naravnost proti kazini, kjer so razbili šipe. Isto se je zgodilo pri več nemških trgovinah, kranjski hranilnici, realki itd. Policija je bila preslaba, da bi demonstracije preprečila. Zato se je poklicalo na pomoč vojaštvo in orožništvo, ki je zabranilo nadaljne izgrede. V soboto popoldne so se demonstracije nadaljevale. Okoli 11. ure po noči je bilo na Marjinem trgu okoli 2000 do 3000 oseb. Množica je pela „Liepa naša domovina“. Kar se zablistalo v zraku dragonske sablje in vojski planejo med množico. Nastala je grozna zmešnjava. Dragonci so se razskropili po celnem mestu in izpraznjevali ulice in gostilne. Ob 11. uri zvečer je nastal po mestu mir. Tekom noči od sobote na nedeljo je bilo aretiranih 10 oseb. V nedeljo so dosegle demonstracije svoj vrhunec. Vojaštvo se je vedlo ta dan skrajno surovo, posebno nemški Belgijci. Proti demonstrantom so nastopili s kopiti. Kdor je kolčkal zamrmral, je bil aretiran. Okoli 9. ure zvečer pa nakrat zadone streli. Vojaška patrolja je na povelje nemškega poročnika Mayerja s sedmimi streli ustrelila med ljudi. Učinek je bil strahovit. En človek je bil smrtno zadet, več nevarno ranjenih. Ustreljenec je bil 15 let stari četrtošolec Ivan Adamič. Ljudje trdijo, da je streljalo vojaštvo še celo za bežečimi ljudm. V bližini trgovine pri „Solneu“ je bil ustreljen strojnik Rudolf Lunder, ki se demonstracij ni udeležil in se je ravnokar vračal od neke veselice. Nekateri pravijo, da so videli, kako se je vojaštvo nad tema smrtnimi slučajema smejalo in ploskalo. Tako se je tudi v Ljubljani pokazalo, da je Slovenec gotovim ljudem manj vreden in brezpraven človek, s katerim se lahko stori, kar se hoče. To nam pa kaže tudi dejstvo, da

tja po Kristusu mislili, da sužnji glede poželenja nimajo tistih strasti kot človek.

Ker so torej sužnje smatrali le kot živo orodje, kot živino, so seveda jako grdo ravnali z njimi. Postava ni poznala sužnja, to se pravi, ni ga varovala. Gospodar je smel sužnja kaznovati, kolikorkrat je hotel in kakor je hotel; smel ga je mučiti in umoriti, kedar je hotel; smel je uganjati z njim najgrša nemravna dejanja, a za to, ni bil nikomur odgovoren. Sodišča se mu ni bilo treba bati.

Seveda se je včasih tudi zgodilo, da so bile prijazne razmere med gospodarjevo družino in sužnji, a to so bili le redki slučaji. Tudi lepe zglede njihove zvestobe, čitamo v zgodovini, n. pr. M. Antonij je rekel svojemu sužnju Erosu, da naj ga umori. A suženj tega ni storil, rajše je končal samega sebe. Sužnji so bili radi tega zvesti gospodarjem, kjer se jim je dobro godilo, ker so se bali, da bi jih ti slabim prodali.

V obče pa se jim je zelo hudo godilo. Najgrše so ravnali s tistimi, ki so delali na polju. Pri delu po dnevi so bili navadno uklenjeni, po noči pa so jih zaprli v kak klev ali visoko ograjen ograd, da so se komaj gibal. Poleg tega so jih slabo hranili, pri delu pa je za vsako malenkost bič neusmiljeno žvižgal po njihovih hrbtih. Ubogi ljudje, ker niso imeli postave, da bi jih bila branila! Pač paganska omika!

Kaznovali so sužnje za vsak mal prestopek. Za manjše pregrehe so jih bičali s tepečnicami iz